גראסמאן ז״ל

חודששריפט
פאַר
ליטעראַטור,
קריטיק,
קאָלעמיק,
פאָליאַלע
סאַציאַלע
פּראָבלעמען

היימיש

פרייז 1 ל״י, אויסטראַליע — 5 אויסטר. שילינג, פראַנק־
רייך — 3 פראַנק, אין אַלע אַנדערע לענדער — 60 סענט

אקטאבער
תשי...
נומ.
תל־אביב, 7טע יאָר
רעדאַקטאָר:
משה גראַסמאַן
קאָרעספּאָנדענץ־אַדרעס:
ת. ד. 17036
רמת־אביב—תל־אביב
טעלעפאָן 43146

וַיָּמָת משה...

משה גראָסמאַן איז געשטאָרבן, מען האָט אים באַגראָבן: און איך האָב נישט געוווּסט פון זיין פּטירה, און נישט געהערט פון זיין קבורה.

אין איין שטאָט האָבן מיר געוווינט.

איך ווייס: וואָלט דאָס אומגליק פּאַסירט מיט אַ צווייטן שרייבער, גראָסמאַנס אַ פריינד, וואָלט אַזאַ שנעלע אויסכאַ־פּעניש נישט געקאָנט געמאָלט זיין. ווייל גראָסמאַן וואָלט געקלאַפּט אין אַלע גלאָקן, געשטורעמט אַלע רעדאַקציעס, די שטאָט וואָלט געוואָרן צעקלעפּט מיט קלעפּסידרעס — מען וואָלט געוווּסט.

*

אין דער וואָך פון דער לעצטער פּרשה אין חומש איז ער געשטאָרבן. אָט דעם לעצטן „היימיש" וואָס איר האַלט איצט אין אייערע הענט, האָט ער געמאַכט ביזן סוף. ער האָט אים אויסגעשטעלט ביז דעם לעצטן פּינטעלע, און נישט איבער־געלאָזט אַפילו קיין פּלאַץ אויף אַ נעקראָלאָג פאַר זיך. ווען מיר אַפילו די שורה „רעדאַקטאָר משה גראָסמאַן" וואָס לויפט לעבן קאָפּ פון זשורנאַל נישט אַרומנעמען מיט אַ שוואַרץ ראַמל, נאָר איבערלאָזן אַזוי ווי ער האָט אים אויסגעשטעלט.

ס'איז זיין נומער. זיינע אויסגעטרוקנטע הענט האָבן אים געמאַכט, און ער האָט געוווּסט אַז ס'איז זיין לעצטער נומער — עטלעכע טעג פריער האָב איך אים געזען. „גאָט־צו־דאַנק, דער נומער איז פאַרטיק" — האָט ער געזאָגט אויף זיין כבד־פּה־לשון. — „נאָר איך וויל דורכאויס אַז אין דעם נומער זאָל זיין אייערס אַ פּאַטאַ צוזאַמען מיט מיר, זאָגט עס מיר דאָס מאָל נישט אָפּ". אין זיינע אויגן האָבן געגלאַנצט טרערן.

דער לעצטער נומער „היימיש". וימת משה — זאָגן די חז״ל אין בבא בתרא — ומשה כותב בדמע... מיט די לעצטע טרערן פון זיין אויסגעטרוקנטן גוף האָט ער דעם לעצטן „היימיש" אויסגעשריבן.

ער האָט געוווּסט אַז ס'איז זיין לעצטער נומער.

*

ער האָט געהאַט אַ סך קעגנער, נאָר אויך זיי וועט ער איצט פעלן. נעכטן אָוונט איז מיר אַנטקעגנגעקומען דער מאָלער משה בערנשטיין: „ס'איז מער נישט היימיש", — האָט ער צו מיר אַ זאָג געטון מיט אַ טאָן ווי עס וואָלט אים פּלוצלינג געוואָרן קאַלט אין תל־אביב.

אויב אין ישראל אַזוי — ווי אַזוי ערשט וועלן דאָס פילן די טויזנטער פריינט און פאַרערער, צעזייטע און צעשפּרייטע אין די פאַרוואָרפנסטע ווינקעלעך איבער אַלע וועלט־טיילן וווּהין דער „היימיש" פלעגט דערגרייכן. אדרבא, זאָלן יענע וואָס טענהן אַז יידיש געשעט אַן עוולה אין ישראל, פּרוּוון איצט אויספילן דעם ליידיקן גראָסמאַן־חלל —

ער האָט געהאַט קעגנער, ווייל ער איז געווען אַ מענטש מיט אַלע חסרונות און מעלות פון אַ לעבעדיקן היימישן מענטש. און דאָס איז זיין גרעסטער שבח: עס איז געווען אַ היימישער מענטש! —

און ער איז מער נישטאָ.

ק. צ.

פון רעכטס צו לינקס: דוד פלינקער, ק. צעטניק, משה גראָסמאַן,

חברים, שרייבער!

דער קומענדיקער נומער „היימיש" וועט זיין געווידמעט משה גראָסמאַן.

פריינט פון „היימיש" און פריינט פון מ. גראָסמאַן, וואָס ווילן צושיקן אָפּשאַצונגען, זכרונות א. ד. גל. ווערן

ספּעציאַלע
פּראָבלעמען

וַיָּמָת מֹשה

ס'איז זיין נומ
געמאַכט, און ע
עטלעכע ט
דער נומער אי
כבד־פּה־לשון.
זאָל זיין אייער
דאָס מאָל נישט
דער לעצט
חז"ל אין בבא
טרערן פון זיין
"היימיש" אויסג
ער האָט ג

ער האָט ג
איצט פעלן. נע
מאָלער משה ב
האָט ער צו מי
פלוצלינג געווע
אויב אין י
די טויזנטער פ
אין די פּאַרוואָ
וווהין דער "הי
וואָס טענהען א
איצט אויספילן
ער האָט געו
אַלע הסרונות א
און דאָס איז זיין
מענטש! —
און ער איז

משה גראָסמאַן איז געשטאָרבן, מען האָט אים באַגראָבן; און איך האָב נישט געוווסט פון זיין פּטירה, און נישט געהערט פון זיין קבורה.

אין איין שטאָט האָבן מיר געוווינט.

איך ווייס: וואָלט דאָס אומגליק פּאַסירט מיט אַ צווייטן שרייבער, גראָסמאַנס אַ פריינד, וואָלט אַזאַ שנעלע אויסכאַפּעניש נישט געקאָנט געמאָלט זיין. ווייל גראָסמאַן וואָלט געקלאַפּט אין אַלע גלאָקן, געשטורעמט אַלע רעדאַקציעס, די שטאָט וואָלט געוואָרן צעקלעפּט מיט קלעפּסידרעס — מען וואָלט געוווסט.

*

אין דער וואָך פון דער לעצטער פרשה אין חומש איז ער

אין דער וואָך פון דער לעצטער פרשה אין חומש איז ער געשטאָרבן. אַט דעם לעצטן „היימיש" וואָס איר האַלט איצט אין אייערע הענט, האָט ער געמאַכט ביזן סוף. ער האָט אים אויסגעשטעלט ביז דעם לעצטן פּינטעלע, און נישט איבערגעלאָזט אַפילו קיין פּלאַץ אויף אַ נעקראָלאָג פאַר זיך. ווען מיר אַפילו די שורה „רעדאַקטאָר משה גראָסמאַן" וואָס לויפט לעבן קאָפּ פון זשורנאַל נישט אַרומנעמען מיט אַ שוואַרץ ראַמל, נאָר איבערלאָזן אַזוי ווי ער האָט אים אויסגעשטעלט.

חברים, שרייבער!

דער קומענדיקער נומער „היימיש" וועט זיין געווידמעט מ...

אין דער וואָך פון דער לעצטער פרשה אין חומש איז ער געשטאָרבן. אָט דעם לעצטן „היימיש" וואָס איר האַלט איצט אין אייערע הענט, האָט ער געמאַכט ביזן סוף. ער האָט אים אויסגעשטעלט ביז דעם לעצטן פינטעלע, און נישט איבער־געלאָזט אַפילו קיין פלאַץ אויף אַ נעקראָלאָג פאַר זיך. וועלן מיר אַפילו די שורה „רעדאַקטאָר משה גראָסמאַן" וואָס לויפט לעבן קאָפּ פון זשורנאַל נישט אַרומנעמען מיט אַ שוואַרץ רעמל, נאָר איבערלאָזן אַזוי ווי ער האָט אים אויסגעשטעלט.

חברים, שרייבער!

דער קומענדיקער נומער „היימיש" וועט זיין געווידמעט משה גראָסמאַן.

פריינט פון „היימיש" און פריינט פון מ. גראָסמאַן, וואָס ווילן צושיקן אָפּשאַצונגען, זכרונות א. ד. גל. ווערן געבעטן זיך צוצואיילן מיטן שיקן דאָס מאַטעריאַל.

משה...

ס׳איז זיין נומער. זיינע אויסגעטרוקנטע הענט האָבן אים געמאַכט, און ער האָט געוווּסט אַז ס׳איז זיין לעצטער נומער — עטלעכע טעג פריער האָב איך אים געזען. „גאָט־צו־דאַנק, דער נומער איז פּאַרטיק״ — האָט ער געזאָגט אויף זיין כבד־פּה־לשון. — „נאָר איך וויל דורכאויס אַז אין דעם נומער זאָל זיין אייערס אַ פּאָטאָ צוזאַמען מיט מיר, זאָגט עס מיר דאָס מאָל נישט אָפּ״. אין זיינע אויגן האָבן געגלאַנצט טרערן.

דער לעצטער נומער „היימיש״. וימת משה — זאָגן די חז״ל אין בבא בתרא — ומשה כותב בדמע... מיט די לעצטע טרערן פון זיין אויסגעטרוקנטן גוף האָט ער דעם לעצטן „היימיש״ אויסגעשריבן.

ער האָט געוווּסט אַז ס׳איז זיין לעצטער נומער.

*

ער האָט געהאַט אַ סך קעגנער, נאָר אויך זיי וועט ער איצט פעלן. נעכטן אָוונט איז מיר אַנטקעגנגעקומען דער מאָלער משה בערנשטיין: „ס׳איז מער נישט היימיש״, — האָט ער צו מיר אַ זאָג געטון מיט אַ טאָן ווי עס וואָלט אים פּלוצלינג געוווען קאַלט אין תל־אביב.

אויב אין ישראל אַזוי — ווי אַזוי ערשט וועלן דאָס פילן די טויזנטער פריינט און פאַרערער, צעזייטע און צעשפּרייטע אין די פאַרוואָרפנסטע ווינקעלעך איבער אַלע וועלט־טיילן וווהין דער „היימיש״ פלעגט דערגרייכן. אַדרבא, זאָלן יענע וואָס טענהען אַז יידיש געשעט אַן עוולה אין ישראל, פּרווון איצט אויספילן דעם ליידיקן גראָסמאַן־חלל —

ער האָט געהאַט קעגנער, ווייל ער איז געוועזן אַ מענטש מיט אַלע חסרונות און מעלות פון אַ ליידנדיקן היימישן מענטש. און דאָס איז זיין גרעסטער שבח: עס איז געוועזן אַ היימישער מענטש! —

און ער איז מער נישטאָ.

ק. צ.